

Kohti yhteistoiminnallista käännettä

Yhteistoiminnallisia ratkaisuja sirpaloituvien yhteiskuntien ongelmiin – käänne yhteishallintaan ympäristöpäätöksenteossa (CORE) -hankkeen vaikuttavustarina 1/4

21.8.2018

CORE-hanke tavoittelee yhteistoiminnallista käännettä ympäristösuunnittelussa ja päätöksenteossa. Tämä tarkoittaa uudenlaisten, toimivien ja jäseneltyjen kansalais- ja sidosryhmäyhteistyön prosessien tunnistamista ja hyödyntämistä ympäristön käyttöä koskevassa suunnittelussa ja päätöksenteossa hallinnon eri tasoilla (kunnat, maakunnat, valtakunnallinen taso).

Tavoitteena on edistää yhteistoiminnallisia, sovitteluun, neuvotteluun ja dialogiin sekä yhteiseen tiedon tuotantoon perustuvia ratkaisumalleja monimutkaisten ympäristöongelmien käsittelyssä ja auttaa yhteiskunnan eri toimijoita omaksumaansa lupaavia yhteistoiminnallisia käytäntöjä osaksi toimintaansa. Samalla tavoitteena on luoda toimivia malleja tiedon ja päätöksenteon välisen vuoropuhelun kehittämiseksi.

Yhteistoiminnan kokeiluja konkreettisissa tapauksissa

Vaikuttavuus syntyy yhteistyössä hankkeen sidosryhmien kanssa erityisesti konkreettisten tapaustutkimusten yhteydessä. Toimintatutkimuksen keinoin etenevät tapaustutkimukset toimivat kokeilualustoina, joissa uudenlaisia yhteistoiminnallisia menetelmiä ja tietokäytäntöjä päästään testaamaan yhdessä käytännön toimijoiden kanssa.

- Yksi tapaustutkimuksista on Sodankylän kunnan ja paikallisten kaivosyhtiöiden välisen sopimusperustaisen yhteistyön kehittäminen, jossa CORE-hanke on tiiviisti mukana. Sopimusperustaisen yhteistyön kehittämiseen on kuulunut muun muassa COREn, kaivosyhtiöiden ja Sodankylän kunnan ja sen useiden toimijoiden yhteinen työpaja maaliskuussa 2018.
- Pohjoisen maankäytön konflikteista ja suunnittelun uusista mahdollisista malleista keskusteltiin CORE-hankkeen johtajan vetämässä paneelissa Lapin yliopistolla maaliskuussa 2018. Toimintamallien kehittäminen jatkui Lapin yliopiston sovitteluopinnot-opintokokonaisuuden työpajassa toukokuussa 2018.
- Oikeusministeriön kanssa on käynnistetty yhteistyö lainvalmistelun prosessien ja sidosryhmäyhteistyön tutkimisessa ja kehittämisessä. Vuoden 2018 aikana laaditaan ministeriön toiveesta analyysi sidosryhmäyhteistyön vaikuttavuudesta rahankeräyslain valmistelussa, joka on alustavasti tunnistettu erityisen onnistuneeksi esimerkiksi.
- Mapita Oyn kanssa on laadittu sähköinen kysely karttapohjaisten kyselytyökalujen käytöstä Suomen kunnissa ja kaupungeissa sekä tämän osallistumismenetelmän toimivuudesta kansalaisvaikuttamisen muotona. Lisäksi meneillään on syvällisempi haastatteluihin perustuva analyysi näiden digityökalujen vaikuttavuudesta Helsingin, Lahden, Mikkelin ja Rovaniemen kaupunkien suunnitteluprosesseissa.
- Eri toimijatahojen kanssa on käynnistetty keskustelu kansalais- ja yhteisöenergiateemaan keskittyvän politiikkadialogin järjestämiseksi.
- Etelä-Pohjanmaan maakuntaliiton kanssa tehdään yhteistyötä kansalaisraatimenetelmän testaamisessa osana turvemaiden käyttöä koskevan vaihemaakuntakaavan kuulemisprosessia.

- Hanke tukee maa- ja metsätalousministeriön yhteistoimintaprosessia susikannan hoitosuunnitelman päivittämistyössä auttamalla konfliktien tunnistamisessa, prosessin suunnittelussa ja tapaamisten fasilitoinnissa.

Yllä mainittujen tapaustutkimusten lisäksi hankkeessa kartoitetaan mahdollisia kokeiluja merien ja/tai vesien hoidon sekä kaupunkisuunnittelun yhteydessä.

Hanke tähtää vaikuttavuuteen myös koulutusten avulla. Maankäytön ja luonnonvarojen käytön suunnittelijoille järjestetään Collaborative Public Manager -koulutus, joka ammentaa kansainvälisesti menestyksellisen ns. Oregonin mallin kokemuksista monitoimijaisen yhteistyön järjestämisessä. Koulutus käynnistyy lokakuussa 2018 ja jatkuu vuonna 2019. Lisäksi on keskusteltu suomenkielisen koulutuksen järjestämisestä Uudenmaan liiton kanssa.

Hankkeen kansainvälisen ohjausryhmän jäsenten vierailujen yhteydessä järjestetään avoimia luento- ja keskustelutilaisuuksia (COREvents), jotka tekevät yhteistoiminnallisen ympäristösuunnittelun ja tiedon yhteistuotannon periaatteita ja onnistuneita käytäntöjä tutuksi laajemmalle akateemiselle ja muulle yleisölle. 29.5.2018 prof. Pieter Glasbergen ja prof. Michael Brown luennoivat teemasta "Collaboration and conflict resolution in environmental decision-making - why is it needed and what makes it work?". 4.9.2018 prof. Masahiro Matsuura, prof. Susan Owens ja prof. Esther Turnhout luennoivat teemasta "Using collaborative knowledge practices in environmental planning and decision-making".

Uudenlaista yhteistoimintaa saatu käyntiin

Core-hanke on ollut kehittämässä yhteistyömalleja Sodankylän kunnan ja sen toimijoiden sekä kaivosyhtiöiden välille. Core fasilitoi tähän liittyvän työpajan maaliskuussa 2018.

Etelä-Pohjanmaan maakuntaliitto on päättänyt laajentaa perinteistä kuulemismenettelyä 3. vaihemaakuntakaavan valmistelussa ja lähtee kokeilemaan kansalaisraatimenetelmää CORE-hankkeen aloitteesta.

Collaborative Public Manager -koulutus on herättänyt runsaasti kiinnostusta. Esimerkiksi Kuntademokratiaverkoston kautta on tullut palautetta, että koulutus tulee todella tarpeeseen.

Kohti tavoiteltua vaikuttavuutta – saavutukset tähän mennessä

Osallistumiskäytännöt ympäristösuunnittelussa ja -päätöksenteossa ovat toistaiseksi vielä kovin ohuita ja perustuvat lähinnä pistemäiseen yksisuuntaiseen kuulemiseen tai korkeintaan kaksisuuntaiseen tiedonvaihtoon. Yhteistoiminnan ja verkostomaisen hallinnan tarve on kuitenkin tunnistettu yhä vahvemmin esim. SITRAn viimeaikaisissa työpapereissa (Hellström & Ikäheimo 2017; Hyssälä & Backman 2018) ja lupaavia esimerkkejä uudenlaisista toimintatavoista löytyy, esimerkiksi Jyväskylän yhteistoiminnallinen metsäohjelmaprosessi sekä laaja-alaisen sidosryhmäyhteistyöhön perustunut sisäministeriön rahankeräyslän uudistushanke.

Yhteistoiminnallisemman suunnittelun ja päätöksenteon edistämiseksi CORE-hankkeessa nostetaan esiin näitä hyviä käytäntöjä, käynnistetään uusia kokeiluja ja rakennetaan eri toimijoiden valmiuksia yhteistoiminnallisten prosessien suunnittelemiseksi ja hyödyntämiseksi.

Vaikuttavuuden saavuttamiseksi tehty tutkimustyö

Jaakkola, M., Vuorisalo, T. Peltonen, L. 2018. Saimaannorppa ja Ihminen – sosiaalisen kestävyiden haaste luonnonsuojelussa. Into kustannus, Helsinki.